

Takács Dezső

Grafikművész és rajztanár, akinek élete ezer szállal kötődik szülővárosához és lakóhelyéhez, Pécshez. A rajztanári diplomáig göröngyös úton jutott el: Előbb kifutóként, majd bányászként kereste kenyerét, s csak a megváltozott világ tette lehetővé számára a tanulást. Mint bányász megtanulta becsülni a munkát. Ezt vitte magával, amikor újra beült az iskolapadba, hogy a középiskola, majd a pécsi tanárképző elvégzése után rajztanári oklevelet szerezzen. Fiatal éveinek kesernyés és derűs emlékeit egy linómetszet-sorozatban örökítette meg; e képregény nemcsak grafikai önéletrajz, hanem mint műalkotás is figyelemre méltó.

Grafikával 1960 óta, ex librisszel 1966 óta foglalkozik; kisgrafikáinak száma hétszáz fölött van. Kiállításokon 1960 óta vesz részt rendszeresen. Önálló kiállításai voltak például Pécsen (tizenkét-szer), Szombathelyen, Gyulán, a Hajdúságban, Makón és környékén, Pápán, Veszprémben; külföldön pedig Lengyelországban (Gdansk 1977) és Jugoszláviában (Laslovo-Szentlászló, Korog-Kőrögy, Laskó 1981). Csoportos kiállításokon rendszeresen szerepelt itthon és külföldön egyaránt. Alkotásaira korán felfigyeltek, és ebben igen nagy szerep jutott a 11 lapból álló, nagy sikerű vietnami sorozatának. Elismerésekben sem szűkölködött: Több helyi pályázaton nyert díj után 1976-ban grafikai nívódíjat kapott nagygrafikáiért.

Takács Dezső (lakik: Pécs, Szántó Kovács J. u. 6/b. 7633) tevékenységében a pedagógus és a művész kiegészítik egymást. Rajztanárként sokat tett a fiatal nemzedék vizuális kultúrájának emeléséért; ma is ugyanezt teszi, mint Pécs, illetve a Pécs környéki iskolák rajz-szakfelügyelője. Részt vett a makói művésztelep alapításában, amelyet nyolc évig látogatott nyaranként; jelenleg pedig a Pécsi Grafikai Műhely vezetője. Itt hivatásos grafikusoknak tanítja a foltmaratás és a litográfia technikáját. A műhelyben japán, lengyel, skót, finn, jugoszláv stb. művészek is megfordultak. Vezetője a rajztanárokat tömörítő Alkotó Pedagógusok Klubjának is.

Realista művész. Nemcsak a bányász-sors tanította meg a valóság tisztelétére, hanem erre predesztinálta lelki alkata is, amelynek az egyszerűség, a szükséztűség és a világos fogalmazás a jellemzője. Az egyszerű, örök emberi érzések és gondolatok mozgatják, a látvány megragadásakor azonban a valóság naturalizmussá váló lemeztelemitését éppúgy elkerüli, mint a túlságos érzelmi feltöltődést. Az elvontság idegen tőle, de ez mégsem jelent gondolati egyhangúságot vagy kifejezésbeli kiszikkadást; egyszerűsége nem az igényességről való lemondás, hanem romlatlan erő, szükséztűsége nem témaszegénység, hanem a felhígulás szándékos kerülése.

Könyvjegy-művészként ugyancsak a legegyszerűbb eszközökkel dolgozik. Közvetlen és mindennapi jelképeket használ (mint például a könyv vagy a virág), variációs képessége azonban gazdag, s így sosem válik unalmassá. Mint exlibris-művész sem tagadja meg pedagógus-önmagát; iskolák részére készített könyvjegyei (közülük többet három mappába fogott össze: Pécsi iskolák könyvtárainak ex librisei. Pécs, 1971. — Makó város iskoláinak ex librisei. Pécs 1972. — Hajdúszoboszló város iskoláinak ex librisei. Pécs 1972.) arról tanúskodnak, hogy ma is gyermekszemmel képes nézni a világot; oldottabb kompozícióik, mivesebb metszőtechnikájuk nemcsak a kisiskolások szépérzékét kelthetik fel, de az egyes iskolák légkörét is érzékeltetik. E lapjaival a pedagógiai folyóiratok (*Rajztanítás, Könyv és Nevelés* stb.) szintén elismeréssel foglalkoztak. Gyakran tűnnek fel kisgrafikáin az ismert pécsi motívumok, nemegyszer a megváltozott életre való utalással. Így találkozik például az iparosodott Pécs a kultúrát hordozó régi várossal — a fogaskerekbe komponált könyv, tévétoronny és székesegyház képében.

A pécsi 506. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézetben látható egy tíz négyzetméteres mozaikja is. Aki teheti, nézze meg. Érdemes!

Galambos Ferenc